

to czynił Chrystus przed swoją męką. Sprawowana Eucharystia spełniana jest na pamiątkę Chrystusa, ale w Duchu Św. i we wspólnocie świętych aż do skończenia świata. Z kolei autor omawia bliżej cztery istniejące w dawnym mszale Modlitwy eucharystyczne. Chrystus dając nam swój Chleb nie zapomina o chlebie ziemskim (Modlitwa Pańska), a jednocześnie obdarza nas pokojem. Łamanie chleba jest bezpośrednim aktem poprzedzającym spożywanie i picie. Ciało oraz Krwi. Tak posileni chrześcijanie są zdolni być świadkami Chrystusa w każdym miejscu i czasie.

Prezentowane opracowanie jest bardzo czytelnym wprowadzeniem w celebrację i przeżywanie Eucharystii. Nie jest ono jeszcze tak bogate, jak to wprowadził dopiero nowy Mszał rzymski. Autor stara się wskazać na wiele elementów związanych bezpośrednio z życiem codziennym chrześcijanina, które winno dokonywać się w mocach Eucharystii. Szerokie sięganie do Pisma św. ułatwia zrozumienie teologicznych prawd wskazanych przy poszczególnych momentach sprawowania Mszy św., a zatem i pełniej w niej uczestniczyć. Francuska publikacja jest napisana komunikatywnym językiem, a jednocześnie nie unika trudnych prawd wynikających z teologii Eucharystii oraz całokształtu zagadnień z nimi związanych.

Odszukanie interesujących problemów ułatwia cenny indeks rzeczowy, który z drugiej strony jest także uświadomieniem bogactwa poruszanej tematyki. Także w polskiej literaturze, mimo iż przeżyliśmy Krajowy Kongres Eucharystyczny, jest oczekiwana stosowna publikacja bardziej przystępna dla szerszego grona, oparta na bogatym materiale biblijnym. Ten ostatni właściwie wykorzystany daje okazję przybliżenia całokształtu teologii Eucharystii.

Warszawa

KS. ANDRZEJ DZIUBA

T. FEDERICI, *Per conoscere Lui e la potenza della Resurrezione di Lui*. Per una lettura teologica del lezionario, Ciclo B, Edizioni Dehoniane, Napoli 1987, ss. 586.

W grudniu 1987 roku, w serii wydawniczej „Puteoli Resurgentes”, ukazała się kolejna pozycja prof. Tommaso Federici, o znanym już nam tytule: *Aby poznać Jego i moc Jego Zmartwychwstania* (por. RBL 3(1987) 267—268).

Podczas, gdy pierwsza pozycja, zajmowała się czytaniem liturgicznymi Roku „A”, omawiana dzisiaj książka, poświęcona jest lekturze teologicznej czytań biblijnych Roku „B”. Jak sam Autor podkreśla, obie te pozycje, mają do spełnienia to samo zadanie: dopomóc „poznać Chrystusa Zmartwychwstałego w Duchu Św., na chwałę Ojca”. Profesor podkreśla jeszcze raz, biblijne, pełne życia wyrażenie *poznać*. Mówi, że „jest to rzeczywistość, dzięki której ludzie „od wieków poznani przez Boga”, otrzymują łaskę; wspańiałomyślny, darmowy i niezniszczalny dar Ducha, który jest nieustannie poznawany, coraz bardziej miłowany, akceptowany, tłumaczony, wymieniany między sobą, przeżywany, przepowiadany, celebrowany i pieczętowany świadectwem”.

Pierwsza część tej książki, jest pewnego rodzaju „kluczem”, do właściwego wykorzystania, podanego w tej książce, bogatego materiału biblijno—teologiczno—liturgicznego. Prof. Federici, w sposób bardzo prosty a przekonujący, ukazuje technikę odczytywania Słowa Bożego, które by mogło nadawać właściwy sens celebrowanej liturgii, musi być osadzone w kontekście Roku Liturgicznego. W przeciwnym razie, wielkie Tajemnice Boże, przeżywane w ciągu roku, nie będą mogły być odpowiedzią na tajemnicę Zmartwychwstania Pana. Po krótkim przypomnieniu czym jest homilia, Autor przechodzi do opisu lekcjonarza roku „B”. Najpierw podaje uwagi związane z Ewangelią św. Marka, po czym akcentuje wielkie tematy teologiczno—liturgiczne, tworzące schemat całościowej wizji, a więc: najpierw Bóg Ojciec, Duch Św. i Chrystus, „Początek Ewangelii”, jej treść i „Koniec” (1,1; 16,15—20). Następnie, nowi ludzie: nawrócenie, wiara i dzieła, wspólnota Kościoła w Chrystusie, i inne. Na koniec tej części książki, T. Federici prezentuje schemat Ewangelii Janowej, jako że Kościół w *Lekcjonarzu Roku „B”*, proponuje ponad 40 perykop tej Ewangelii, do wykorzystania. Podobnie jak poprzednio, Autor zwraca naszą uwagę, na wielkie tematy Janowej Ewangelii.

W drugiej części książki, obejmującej prawie 360 stron, Autor przechodzi do interesującej, fachowej analizy lekcjonarza, cyklu „B”, pozwalającej mu później, ukazać bogactwo treści, osadzonej w rytmie Roku Liturgicznego. Z właściwą sobie erudycją, w bardzo cierpliwej, mrówczej pracy, wydobywa ze skarbca biblijnego, teologicznego, każdej lektury z osobna. Nie jest to tylko przykładowe studium niektórych lektur, ale ogromnie ciekawe, twórcze i pożyteczne, kompleksowe studium lekcjonarza cyklu „B”, uwzględniające 34 niedziele zwykłe, oprócz okresowych, a także dodatkowe, 80 stronicowe opracowanie lekcjonarza na uroczystości i święta podczas Roku Liturgicznego. Drugą część tej książki, kończy *Dodatek o Psalmach*, pomagający odróżnić ich rodzaj literacki.

Zakończenie książki jest bardzo krótkie: najpierw Autor przypomina, że tym który nas prowadzi, jest Duch Św., który wyposaża człowieka w łaskę „poznania”. Autor ma nadzieję, że ta pozycja książkowa, może być pomocna kapłanom pracującym w parafiach, ich współpracownikom — „mistagogom”, katechetom i innym. Po zapoznaniu się z obiema pozycjami możemy stwierdzić, że nadzieje prof. Federiciego na pewno się spełniają. Jego przygotowanie biblijne, teologiczne i liturgiczne sprawiło, że powstało wspaniałe dzieło, ze wszech miar godne zainteresowania i przetłumaczenia, by udostępnić je innym.

Łomianki

KS. ADAM DURAK SDB

Der Prozess gegen Jesus. Historische Rückfrage und theologische Deutung herausgegeben von Karl Kertelge (Quaestiones Disputatae 112). Freiburg—Basel—Wien 1988, s. 236.

Jest to praca zbiorowa wydana pod redakcją Karola Kertelge, a zawierająca następujące artykuły: Joachim Gnilka, *Proces Jezusa według Marka i Mateusza z rekonstrukcją historycznego przebiegu* (11—40); Karlheinz Müller, *Możliwość i wykonanie żydowskiego wyroku Najwyższego Sądu w procesie przeciw Jezusowi z Nazaretu* (41—83); Ingo Bröer, *Proces przeciw Jezusowi według Mateusza* (84—110); Gerhard Schneider, *Postępowanie przeciw Jezusowi na podstawie trzeciej Ewangelii* (Łk 22, 54—23, 25). *Redaktionskritik i historyczne wątpliwości* (111—130); Walter Radl, *Dodatkowe przekazy u Łukasza? Pytania w świetle historii tradycji u Łk 22, 67f; i 23, 6—12* (131—147); Hubert Ritt, *Mowa obrończa za wiernością metod. Tezy do topografii i chronologii męki Janowej* (183—190); Fritzleo Lentzen—Deis, *Przekaz o męce jako model działania? Rozważania o pragmatycznym językoznawstwie wobec egzegetycznych metod.* (191—232).

Jak zauważa na wstępie K. Kertelge, teologiczna interpretacja *Passionsgeschichte* znalazła nowy impuls w oparciu o pełniejsze zrozumienie historycznych wydarzeń w świetle prawa rzymskiego połączonych z wyrokiem żydowskiego trybunału.

W dwóch pierwszych artykułach (Gnilka, Müller) autorzy rzucają nowe światło na teksty ewangeliczne poprzez sumienne wykorzystanie danych prawa rzymskiego, literatury hellenistycznej, przepisów judaizmu opartych na Talmudzie i Misznie. Wyakcentowanie roli świątyni jako uprzywilejowanego miejsca gry pomiędzy władzą żydowską a rzymskim imperium (Müller, 75nn) usprawiedliwia wyrok Sanhedrynu, a ciężar odpowiedzialności ponoszą Rzymianie w osobie Piłata.

Na uwagę zasługują rozważania Schneidera na temat tekstu Łukasowego, w którym podkreśla tezę o wyjątkowości źródła Łukasowego do Męki Jezusa.

Ostatni artykuł rzuca pomost między tekstem ewangelijnym a współczesną rzeczywistością poprzez rozumienie opisu męki Jezusa jako pragmatycznego modelu oddziaływania. Lentzen—Deis wykorzystując dane pragmatyki lingwistycznej zastanawia się nad historią męki jako wydarzenia zbawczego, która oddziałują na czytelnika i zmusza go do postawienia pytań odnośnie do sensu cierpień Jezusa i Jego przejmującej śmierci. Męka Jezusa Chrystusa jako zasadnicze wydarzenie tworzy nową egzystencję ludzką zarówno jednostki, jak i wspólnoty, stając się modelem postępowania.